

PART - B.

* અનુવાદ.

(04)

1. રાજપુત્રોએ કહ્યું - "આ કવી રીતે ? જલ કહ્યું દક્ષિણારણ્ય નામના વનમાં એક દારકો વાઘ શેતી હતો, તે સ્નાન કરેલો, ત્યાંમાં દર્ભ દારકા કરીને સરોવરના કિનારે બોલે છે - "અરે ઓ મુસાફરો ! આ સુવર્ણકંકણ લઈ લો" ત્યાર પછી લોભને લઈ આકર્ષાયેલા કોઈક મુસાફરે પચાર કર્યો, આ તો ભાષ્યકી જ સંભવે છે."

અર્થવા

1. પુરોહિત - એવું માનવામાં આવે છે કે ગૃહસ્થાશ્રમના અનેક પ્રકારના કાર્યો સદ્ગુણોક્ષી યુક્ત, સૌજન્યશીલ, દર્મપત્નીના માર્ગદર્શનમાં પૂર્ણ થયેલા હોય છે. તેથી આ પ્રકારનાં તે-તે કાર્યોમાં કન્યાનું નેતૃત્વ હોવું કોઈએ અને વરે તેનું અનુકરણ કરવું કોઈએ આ પ્રમાણે એકે કર્તવ્યનું સુમન થાય છે.

2. * પ્રકોના ૩-૧૨.

(04)

- (ક) પ્રણાપતે: ત્રય: પુત્રા: આશ્ન 1
- (ચ) પ્રણાપતિ દેવા: પ્રથમં પ્રાર્થિતવન્ત: 1
- (જ) પ્રણાપતિ 'દે' વર્ણિ પ્રોક્તવાન 1
- (ઘ) 'દામ્યત' રત્યસ્ય સંયમં કુર્વાન્તુ રાત આશય: 1

ANSWER KEY.

PART. A.

1 - B - लुब्धिन	24 C दया कुरुज
2, A अल्पम	25 A पक्षिः
3, B - पृथ्व्याः	26 B - माथान
4. B - शठाः	27 C - सुग्रीव
5 C - पञ्चदा	28 A परितः भ्रमणम्
6, A - सूर्य-संज्ञे	29 C - सप्तपदी
7 - A - माकली पञ्चानो कंठे	30 B भेषजम्
8 - B - शान	31 A - शिक्षकाः
9 - D - शक्तिशाल	32 D - गिता
10 C - यशाजिन	33 C - नकुल
11 A - दामताम	34 C - अश्वान
12 B - दमन कुरुज	35 A - आचारान
13 A - अद्यत्ता	36 C - एवती
14 C - अरिष्टिम्	37 A - शार्थः
15 B - अकक्षणम्	38 C - शानं
16 A - एत्युक्तिम्	39 D - दक्षिणारव्ये
17 B - रूढेः	40 C - दारु मा-भापने
18 A - आचारान	41 B - वारि-मङ्गी
19 B - शर्थः	42 A - जय
20 C - लाडलैः	43 C - कृष्णवैपायन
21 D - कार्मुकः	44 A - श्वडार
22 A - शमेण	45 B - मयालारत
23 A - द	46 C - यशवेदी कर्षण
	47 D - कृष्णी
	48 C - श्लेष
	49 A - एष्यादुवश
	50 B - श्यादि.

3. રાજ દશરથને 'પુત્રપિયોગક મૃત્યુ' એવી મહર્ષિની શાપ મળ્યો હતો, પુત્રપિયોગકની શાપ અલ્પકાળમાં લોગવાઈ કરશે એમ પત્નારી રામનો વગવાસ માગ્યો હતો.

4. રુક્ષાસુરને કાઠવમાં ખૂંપેલો જોઈને વાઘે કહ્યું - " અરેરે! તું ઊંડા કાઠવમાં પડ્યો છે, આમ તું તને બલ્લર ખેંચું છું."

પિણાગ - B

* અભ્યાસ!

5. લાકડાનો બનેલો વાકી, આમડે મઠેલું પૂરના અને જે વેદ-વેદાંગ ન લલેલો પિઠાન બેય એ ત્રણેય માત્ર નામ દારણ કરનારા છે.

અભ્યાસ

5. જેમ કુશળ સારથિ દોડાઓને દોરે છે, તેમ (મન) મનુષ્યોને દોરે છે. સારો સારથિ જેમ લગામોકી દોડાને કાબુમાં રાખે છે, તેમ (મન) મનુષ્યોને અંદ્રુશમાં રાખે છે (પ્રદ્યમાં રહેલું), સર્વદા યુવાન, અનિશય વેગવાન છે તે મારુ મન શુભ અંકલ્પવાળુ ધાઓ.

પ્રશ્નોના ઉત્તર,

6. યુદ્ધિષ્ઠિરની આ સ્થિતિ શાગુણ્યો (દુર્બલ્યો) ને લાઈ ધઈ છે આ વિચારકે કોઈપણ પ્રાણી અનુભવે છે.

7. એકલો ખાનારો માલસ પાપને ખાય છે. અન્નદાન નહી કરનારો વહેંચીને ન ખાનારો માલસ પાપી છે.

શ્લોકપૂર્વે.

8. મેદાં મે વડુળો વધાતુ મેદામગ્નિઃ પ્રખાપતિઃ ।
મેદામિન્દ્રેચ વાયુચ મેદાં દાતા વધાતુ મે સ્થાલા ॥

* અર્ધપિસ્તાર કરો. (02)

9. પ્રકૃતિકે જા સ્વાસ્થ્ય સ્નેહ દેશવતો, મધુરતાવાળો તીર્થરૂપ મનુષ્યોને પથક કરનારુ જામિત્ર છે. મુનિના દર્શન સ્પર્શ કીર્તિ વડે માલસોને પાવન કરે છે.

[યોગ્ય કથાલક્ષુ, રજુઆત અર્જી વાક્ય રચના પ્રમાણે ગુણાંકન કરવું]

વિભાગ-C

* સમસ્યા-ગઠ નોંધ (06)

10 પ્રખાપતિનો '4' ઉપદેશ.

બુદ્ધિવાચક્યક ઉપનિષદ - પ્રખાપતિ વડે

દેવો મનુષ્યો અને દાનવોને આપેલો ઉપદેશ. સંયમ - દાન અને દયાનો ઉપદેશ.

10 પિવાલ સંસ્કારનું મહત્વ.

યજ્ઞમાન અને પુરોહિતના સંવાદ દ્વારા પિવાલ સંસ્કારમાં જે વિધિઓ થતી હોય છે તે પરિચય - સતપદી - અને તેનું મહત્વ.

11 જ્ઞાનપ્રાપ્તિના સાર્વજનિક તરીકે ગુરુ

અન્તિ મે ગુરવો શાખન - અજ્ઞાનરૂપી અંધારને દૂર કરી જ્ઞાનનો પ્રકાશ પાથરનાર ગુરુ. અવધૂન ગુરુ દત્તાત્રેય દ્વારા પ્રકૃતિના તત્ત્વોને ગુરુ માની તેનાંદ્રી જ મળતો બોધ.

* સંદર્ભ સમજાવો.

(06)

12. મારી નાખવાના સ્વભાવવાળા તારામાં કેમ કરીને વિશ્વાસ કરું ?

નારાયણ ભટ્ટ રવિત - હિતોપદેશ - મિત્રભાભ - વડુભાભ્ય નુ વૈભવ ગમે - ભાભી પ્રકાશ અને વૃક્ષ-વાદની કથા.

13. જરૂરિયાત કરીને અગ્નિમાં આહુતિ આપો.

સારથિ રચિત વિરાતિર્મુક્તચંદ્ર -
 સગમુદ્દુલ પાવલન - હોપદોની મનોવધા.
 પાંડવોન પ્રાજ્ઞ દશા વેદને હોપદી
 મિંગાનુર કાય દો.

સુલભા

13 * ભુમરની મારક ભદા પુલ્યોમોક્ષ સર્વ
 પ્રકારે સાર ગણના કરવો કોઈએ.

વેદવાસ રચિત શ્રીમદ્ લગવત
 પુરાણ અગિયારમા સ્કંધ. - સન્નિ મે
 ગુરવો રાખન પુર્યમાં ભુમરને ગુરુ
 માની સર્વ પદાર્થો સાર ગણના કરવો.

* પ્રિયરનાત્મક ગોધ તપ્પો. (૦૨)

14 મેદા - બુદ્ધિ, પ્રતિભા,

15 સતપદી. - સાત પગલાનો સમુદ

પ્રિયાગ-1

* પરિચયાત્મક ગોધ.

16 રામાયણ :-

આદિકવિ વાલ્મીકિ રચિત રામાયણ
 - સાત કાંડ - ૨૫,૦૦૦ શ્લોક - રામના
 અયન અલ્પર પુલકની કથા.

16 વ્યાકરણ

-કવિ કુલગુરુ તરીકે ભુમાન -
દેવકથાઓ - સાત કૃતિઓ - શ્લોક
બે મહાકાવ્યો કુમારસંભવ - રઘુવંશની
રચના. પિતૃ સાહિત્યમાં શ્રીકૃષ્ણ ગારુડ
આમિશાનિશાસ્ત્રોત્કર્ણની રચના. પુલન
કવિ - ઇ.મ. સોશી સદીનો અંગ કે
પાંચમી સદીનો આરંભ માત્રમાં આવે
છે.

17 મહાભારત.

વેદવ્યાજી રચિત - સ્વઠાર પર્વો -
પાંચમા ભાગપર્વમાં શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા.
પાંચમી અર્ધે કૌરવોના યુદ્ધનું વર્ણન
અર્ધવ્ય.

17 રઘુવંશ.

૨ કાલિદાસનું શ્રીકૃષ્ણ મહાકાવ્ય -
અંગીરસ મર્ગ - રઘુવંશી રાજાઓનું
વર્ણન. રાજા દિલીપકે માંડીને અંગિર
રાજા અંગિરવર્ણી યુદ્ધના રાજાઓનું વર્ણન

18. કુમારસંભવ

કાલિદાસનું શ્રીકૃષ્ણ મહાકાવ્ય - 17 મર્ગ
કુમાર કાર્તિકેયના જન્મની કથા - તારકાશુરના
ત્રાસકે કુમાર કાર્તિકેય દેવોનો સેનાપતિ
બળને તારકાશુરનો વધ - કૃત્તી દેવોને

19 - 'उपरवृष्टिन्याय.'

के लक्ष्मिनां केश पक्षा उत्पन्न
ध्वान्ती वाक्ष्यता न त्रय त्रयी लक्ष्मिनां
'उपर' कहे एते अने 'वृष्टि' अर्थ
परसाध. योश्च पात्रता - के लायका
पिनामी व्यभिने करीना महे एते

20 श्लोक अलंकार

श्लोकः स वाक्ये लक्ष्मिनां यत्रानेकधर्ता
अपे २

अथ न वाक्ष्यमां अनेक अर्थो धरा
त्रय त्रये श्लोक अलंकार कहे एते

'केशाव पतितं लुब्धा पापसा एकीभागताः ।
सुयन्ति कौरवाः सर्वे ए ए केशवकेशव ॥

21 - आर्यो एते.

केना प्रथम अने तृतीय अरुमां
12-12 भागा त्रय द्वितीय अरुमां 18 अने
अगुक्ष अरुमां 15 भागा त्रय त्रये अर्थ
एते कहे एते

व्यसने मित्रपरीक्षा शूरपरीक्षा शशाङ्गणे अर्थिता

पितर्यो अत्यपरीक्षा धानपरीक्षा च दुर्भिक्षे ॥

2